

Dětské fórum

Zpráva z konzultačního semináře k inkluzivnímu vzdělávání, 25. 11. 2014

V zasedacím sále Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se 25. listopadu 2014 konalo Dětské fórum – konzultační seminář pro děti a mladé lidi od 11 do 18 let. Předmětem jednání bylo společné vzdělávání všech dětí v systému běžných škol, tzv. inkluzivní vzdělávání.

Seminář vycházel ze dvou základních dětských práv:

1. Každé dítě má bez ohledu na míru postižení právo vzdělávat se v hlavním vzdělávacím proudu, tj. v běžné základní či střední škole (Úmluva o právech osob s postižením)
2. Děti mají právo svobodně vyjadřovat názory ve všech záležitostech, které se jich dotýkají; názorům dětí se musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jejich věku a úrovni (Úmluva o právech dítěte).

Akce se zúčastnilo 24 dětí a mladých lidí s postižením i bez postižení z 11 základních a středních škol. Studenti přijeli ze ZŠ Měcholupy, Gymnázia Josefa Jungmanna v Litoměřicích, ZŠ Londýnská v Praze, ZŠ Na Valech v Litoměřicích, SOU a SOŠ obchodu a služeb v Chrudimi, ZŠ A. Krause v Pardubicích, ZŠ Boženy Němcové v Litoměřicích, Střední školy SSŠVT v Praze, ZŠ Lingua Universal v Litoměřicích, ZŠ Drtinova v Praze 5 a ZŠ U Stadionu v Litoměřicích. Někteří působí v Dětském zastupitelstvu města Litoměřice, Pražském parlamentu dětí a mládeže, Národním parlamentu dětí a mládeže a Žákovském zastupitelstvu pro Prahu 14.

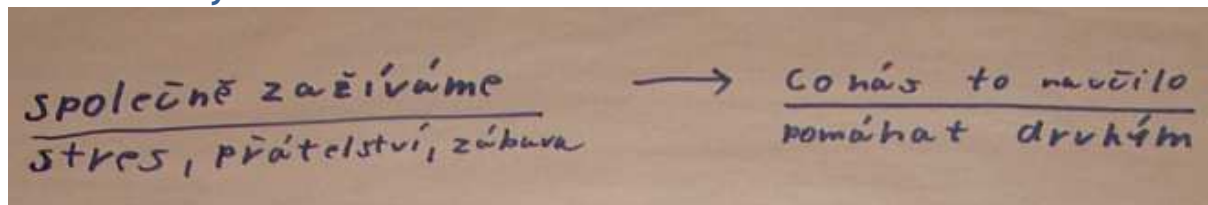
Účastníky v úvodu přivítal Jaroslav Fidrmuc, náměstek ministra pro vzdělávání. Dále se pak za MŠMT zúčastnila Martina Budinská, vedoucí oddělení prevence a speciálního vzdělávání. Kromě pracovníků ministerstva přišel také zástupce Kanceláře veřejné ochránkyně práv a redaktorka portálu www.inkluze.cz.

Mladí účastníci semináře se společně zamýšleli nad tím, jak má vypadat a fungovat škola, kde jim společně bude dobře i přesto, že některé děti potřebují zvláštní pomoc, nezvládnou všechny dovednosti tak, jako většina ostatních apod. Vycházeli přitom z vlastních zkušeností.

Děti a mladí lidé celé dopoledne v malých skupinkách diskutovali o tom, jak je potřeba uspořádat školu a výuku, aby ve škole mohly být všechny děti spokojené. Nešlo tedy o názor na to, jestli děti s postižením a jiným znevýhodněním patří do běžných škol či nikoli, jak obvykle staví otázku dospělí. Odpověď totiž dává Úmluva o právech osob s postižením: každé dítě s postižením má právo chodit do běžné školy.

V závěrečné části semináře zástupci pracovních skupin shrnuli pro ostatní klíčové poznatky z dopolední práce. K zajímavým výstupům, které by si tvůrci politiky a metodik ve vzdělávání měli odnést, patří zejména následující.

Klíčové závěry žáků a studentů

Děti a mladí lidé, kteří mají zkušenosti se společným vzděláváním, si chtějí vzájemně pomáhat a chovat se kamarádsky: „Co nám dělá radost je, když účinně pomůžeme.“ Záleží jim na kolektivu. Naučili se pomáhat si díky tomu, že jsou spolu: „Společně zažíváme stres, přátelství i zábavu.“ Vnímají, že soužití a spolupráce jim dávají zkušenosti do života, učí se „žít s rozdílným typem lidí“.

Jsou připraveni si vzájemně pomáhat a zastávat se slabších prostřednictvím kamarádského vztahu. Potřebují ale pomoc. Např. pomoc, aby si porozuměli s novým spolužákem s postižením. Apelují také na ministerstvo, aby zajistilo finanční podporu pro učitele i asistenty a na pomůcky. Zatímco jedna skupina dětí vidí nedostatek peněz jako nepřekonatelnou překážku, „nedá se s tím nic dělat“, jiná skupinka dětí přišla s nápadem, že finanční prostředky by se daly získat „pořádáním akcí“.

Učitelé by podle názoru dětí měli používat zábavné formy výuky, kreativní a poutavý výklad a to proto, aby látku lépe pochopily i děti, které potřebují víc pomoci. Pomohl by i individuální přístup. Děti na učitelích oceňují smysl pro spravedlnost a vzájemný respekt, snahu pochopit, schopnost přiznat svou chybu, kamarádský a rovný přístup. Asistent pedagoga by měl být trpělivý, chápavý, ochotný a se smyslem pro humor. Ale také kompetentní a měl by chtít pomáhat.

Škola snů má podle mladých lidí mít např. lepší vybavení učeben, gauče pro odpočinek, lepší kuchyni, knihovny, smíšený pedagogický sbor či rodilé mluvčí. Zejména ale vysněná škola je bezbariérová a probíhá v ní individualizovaná výuka – na tom se shodly všechny děti. Ve školách by měla panovat respektující atmosféra, v níž je pro případ sporu prostor pro vyslechnutí obou stran (pedagoga i žáků) nestranným mediátorem. Děti se chtějí ve škole učit vyjadřovat vlastní názory a chtějí být vyslyšeny – uvědomují si, že na to mají právo, ale uvědomují si, že mají i povinnosti, např. dodržovat školní řád.

Nikdo z mladých účastníků nepochyboval o tom, že společné vzdělávání má smysl – ke klíčovým závěrům patří požadavek, aby běžné školy byly dětem s postižením zpřístupněny a to včetně odpoledních aktivit v kroužcích. Mezi dětmi se totiž ví, že tyto kroužky nebývají dětem s postižením vždy přístupné.

Mladí lidé navíc jasně ukázali, že vnímají, jak „speciální školy“ stigmatizují a vylučují ty, kteří do nich chodí: „Když slyšíte označení speciální, tak si už uděláte názor,“ znělo odůvodnění k požadavku na zrušení názvu „speciální škola“.

Mladí lidé chtějí, aby se k dětem s postižením přistupovalo bez předsudků a nálepek, aby rodiče přestali ovlivňovat jejich názor a aby byli k začlenění dětí s postižením otevření. Děti chtějí „vštípit lidem myšlenku, že postižení lidé jsou také lidé“. Děti na druhou stranu vnímají obavy rodičů i dětí s postižením z běžných škol a navrhují organizovat společné programy, které by strach odbouraly.

Mladí lidé také odpověděli na otázku zástupkyně ministerstva, zda přítomnost asistentů ve třídě neruší ostatní děti při výuce. Odpověď byla jasná: „Já jsem ve třídě, kde jedna spolužačka má asistentku. Asistentka se stala součástí třídy, buď ji nevnímáme vůbec – jako kdyby tam nebyla – nebo ji bereme jako spolužačku.“ Další děti pak popisovaly, jak jim asistentka ve třídě pomáhá.

Padla celá řada další důležitých informací a návrhů, které jasně ukazují na to, že děti mají o téma zájem, mají názor a nápady, jak věci řešit.

Názor účastníků Dětského fóra je potřeba brát vážně zejména proto, že až na výjimky šlo o děti s osobní zkušeností se společným vzděláváním. Ochuzení těch ostatních vyjádřila v samotném závěru jedna studentka z Litoměřic: „Já jsem ze školy, kde se téma společného vzdělávání vůbec neřeší a pak ty děti nemají vlastní názor na tohle. Já bych měla zájem, aby se tohle začalo řešit.“ Je očividné, že děti a mladí vnímají svět a lidi okolo sebe a že jim není lhostejné, co se děje. Konec konců, nejvíce se to týká právě jich, dětí v „normálních“ školách.

Na závěr dne se děti s pomocí pracovnice tiskového oddělení MŠMT zapojily do přípravy tiskové zprávy, kterou ministerstvo spolu s fotografiemi z akce publikovalo na své webové stránce.

Link na tiskovou zprávu: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/detske-forum-slyste-nase-hlasy>

Kontakty na realizátora projektu

Quip | Karlínské nám 12, 186 00 Praha 8 | info@kvalitavpraxi.cz | www.kvalitavpraxi.cz

Radka Čebišová: tel. | 773 231 452 | radka.cebisova@kvalitavpraxi.cz

Milena Johnová: tel. | 605 121 350 | milena.johnova@kvalitavpraxi.cz